

Plan Odnowy Miejscowości Ryńsk na lata 2022 - 2025

Legenda:

- - drogi wojewódzkie
- - drogi powiatowe
- - drogi gminne

Miejscowość Ryńsk na tle Gminy Ryńsk

Miejscowość Ryńsk, położona jest we wschodniej części województwa Kujawsko-Pomorskiego, w powiecie wąbrzeskim. Gmina zajmuje teren o powierzchni 200.8 km² i liczy 8920 mieszkańców. W Gminie utworzono 21 sołectw obejmujących 35 miejscowości.

Plan Odnowy Miejscowości Ryńsk dalej Plan jest społecznie wypracowanym dokumentem, który ma służyć realizacji przedsięwzięć wpływających na poprawę warunków życia mieszkańców wsi, zaspokajać ich potrzeby społeczno-kulturowe, rozwijać tożsamość oraz zachowywać dziedzictwo kulturowe. Realizacja zadań ujętych w planie obejmuje lata 2022-2025.

1. Charakterystyka miejscowości

Miejscowość Ryńsk położona jest w odległości 12 km od Wąbrzeźna w kierunku południowo-zachodnim. Na terenie wsi, która posiada powierzchnię 12,81 km² tj. 1281 ha zamieszkuje 738 osoby, w tym 132 dzieci w wieku do lat 13. Większość powierzchni terenu zajmują grunty rolne – 866 ha, pozostałe tereny to: łąki trwałe – 104 ha, pastwiska – 93 ha, lasy – 61 ha, tereny zabudowane – 25 ha i inne grunty – 132 ha. Współcześnie główną zabudowę architektoniczną wsi stanowią gospodarstwa oraz domy jedno i wiele rodzinne. Całość struktury wiejskiej uzupełniają zabytkowe obiekty architektoniczne rozlokowane równomiernie w centrum miejscowości.

Istniejąca sieć osadnicza Ryńska ukształtowała się historycznie na bazie funkcji rolniczej. Najstarsze informacje o wsi pochodzą z okresu średniowiecza.

Najstarsze źródła podają, że na terenie obecnej wsi Ryńsk istniał gród warowny, którego zadaniem była obrona przed plemionami Prusów grasujących na tych terenach.

Wieś jest notowana w kronikach od 1222 r. jako jedna ze stu, które książę Konrad Mazowiecki przekazał biskupowi Chrystianowi. Na przełomie pierwszego ćwierćwiecza ten sam książę sprowadził na ziemię chełmińską Krzyżaków - zakon niemiecki, Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie. Mieli oni za zadanie bronić posiadłości księcia Konrada Mazowieckiego przed napadami pogańskich Prusów oraz nawracać ich na wiarę chrześcijańską.

Krzyżacy, fałszując dokument księcia, przywłaszczyli sobie ziemię chełmińską w tym Ryńsk. W 1341 r. Ryńsk przyjął nazwę Renis. W ciągu 50-ciu lat Krzyżacy zajęli nie tylko ziemię chełmińską, ale również tereny od Bałtyku do ziem litewskich. W ten sposób powstała potęga krzyżacka. Ratunkiem dla Polski i Litwy był sojusz, który podpisano w 1385 r. Od 1397 r. wieś występuje pod nazwą Renys, a od 1411 r. - Renycz.

Podczas polsko-krzyżackich działań wojennych w 1414 r. doszło do zniszczenia, a następnie spalenia zabudowań Ryńska. Dopiero na mocy II pokoju toruńskiego, Ryńsk wraz z ziemią chełmińską ponownie wróciły do Polski. Wtedy to na miejscu wsi chłopskiej został pobudowany polski dworek. W 1453 r. wieś zmienia nazwę na Reynis, a w 1526 r. na Rynsko. Od początku XVII w. wieś nazywa się Ryńsk.

W 1526 r. król Zygmunt I nadaje przywilej własności wsi dla Jerzego i Konrada Plemińskich. W 1614 r. Ryńsk należał do szlachcica Fabiana Plemińskiego. W 1628 r. otrzymała go córka Zofia Katarzyna Plemińska, która wyszła za mąż za Mikołaja Cztember - Kostkę i dalej odsprzedała majątek toruńskiemu Ławnikowi Antonowi Richtenowi, który w 1635 r. sprzedał Ryńsk, Orzechówko (bez Sabłonowa) Janowi Działyńskiemu - wojewodzie chełmińskiemu. Gdy ten zmarł w 1709 r., Ryńsk odziedziczył jego syn Stanisław, który był starostą kiszowskim. Następnie Ryńsk odziedziczyła córka Stanisława, Anna, żona Kczewskiego, którego córka w 1731 r. wyszła za kasztelana gdańskiego Tucholkę i otrzymała Ryńsk. Po jej

śmierci w 1766 r. jej córka Marianna wydana za Wilksyckiego otrzymała Ryńsk z Czystochlebem, Ludowice, Janowo, Marianki i Młynki. W tym czasie istniały w Ryńsku oranżeria i dwa ogrody.

Król August II w 1723 r. udzielił właścicielom Ryńska pozwolenia na urządzenie cztery razy w roku jarmarków, na których każdy mógł bez ograniczeń prowadzić handel. Od 1800 r. dobra należą do Jakuba Wilksyckiego. W 1850 r. hrabina Mełżyńska otrzymała wieś od swego ojca Franciszka Wilksyckiego.

W 1872 r. Ryńsk kupił Artur Sumiński, który w 1881 r. sprzedał go hrabiemu Józefowi Mełżyńskiemu. W 1888 r. Ryńsk otrzymuje w zamian za długi kupiec Lechman, który w tym samym roku sprzedał go Niemieckiej Komisji Kolonizacyjnej. W tym czasie do majątku należały folwarki: Sabłonowo, Orzechówko, Rozgarty, Franula, Ludowice, Janowo, Marianki i Czystochleb. Niemiecka Komisja Kolonizacyjna przystępuje do parcelacji Ryńska, który od 1902 r. jest całkowicie rozparcelowany. Następuje napływ osadników niemieckich, którzy budują kościół ewangelicki, oddając go do użytku w 1898 r.. W latach 1902-1918 wieś otrzymuje niemiecką nazwę Rheinsberg. Z części dóbr Ryńska utworzono wsie Ludowice i Orzechówko, a z głównego majątku Ryńsk oraz folwarki Franula i Rozgarty, które utworzyły gminę wiejską Ryńsk.

Gmina liczyła wówczas 102 rodziny. Z chwilą uzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. większa część kolonistów niemieckich wyjechała do Niemiec, a na ich gospodarstwa przychodzą polscy rolnicy wykupując te grunty.

W 1928 r. w Ryńsku istniała szkoła powszechna, w której w dwóch klasach uczyło się 102 uczniów z Ryńska. W szkole pracowało dwóch nauczycieli etatowych.

Do dziś zachował się po dawnym majątku pałac, częściowo przebudowany, młyn, w którym za istnienia majątku była gorzelnia, spichrz majątkowy oraz cztery pomajątkowe czworaki. Pozostał również kościół katolicki z XIV wieku oraz kościół ewangelicki (od wielu lat katolicki).

Ryńsk jest miejscowością o tradycjach patriotycznych. W 1863 r. był główną kwaterą emisariuszy. Zbierali się tu ochotnicy, którzy następnie przez rzekę Drwęcę szli walczącym powstańcom na pomoc.

Po wyzwoleniu w styczniu 1945 r. powstaje na nowo gmina Ryńsk. Założona zostaje Gminna Spółdzielnia, w 1964 r. z funduszy społecznych pobudowany zostaje Ośrodek Zdrowia, a w 1970 r. oddano do użytku lecznicę zwierząt. We wsi powstało osiedle domków jednorodzinnych oraz boisko sportowe.

W dniu 1 stycznia 1973 r. w ramach podziału administracyjnego państwa utworzona zostaje Gmina Wąbrzeźno, która 1 stycznia 2017 r. zmienia nazwę na Gmina Ryńsk.

Dziś miejscowość Ryńsk należy do największych wsi w Gminie Ryńsk. Struktura zatrudnienia i uzyskiwania dochodów we własnych gospodarstwach domowych jest bardzo zróżnicowana. Część rodzin utrzymuje się z rolnictwa, część z pracy zarobkowej w jednostkach budżetowych, pracy w lokalnych i okolicznych podmiotach gospodarczych oraz z zasiłków dla bezrobotnych, rent i emerytur czy też ze świadczeń pobieranych z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wieś posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez jej centralną część przebiega droga wojewódzka łącząca Wąbrzeźno z Chełmżą, Toruniem i Bydgoszczą. W Ryńsku istnieją 2 kościoły, 2 bary, ośrodek zdrowia, szkoła podstawowa, remiza OSP i świetlica wiejska.

Na terenie Ryńska działalność gospodarczą prowadzi 38 podmiotów. Podstawowe usługi handlowe dla mieszkańców zapewnia 5 sklepów branży spożywczo-przemysłowej oraz punkt apteczny.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze

Do ciekawszych pozostałości kultury z minionych stuleci, wpisanych do rejestru zabytków zaliczyć należy grodzisko średniowieczne w Ryńsku z okresu VIII –XIV w.

Do cennych zasobów dziedzictwa kulturowego Ryńska zalicza się także dwór murowany, dwa kościoły, park typu krajobrazowego z okazałym cisem z 1385 r. i różnogatunkowym drzewostanem, malowniczy staw położony na wprost północnej elewacji ogrodowej dworu oraz zabudowania dawnego zespołu dworskiego: młyn, gorzelnia z 1876 r. i czworaki.

Zespół dworsko-parkowy w Ryńsku należał w XVII wieku do rodziny Działyńskich. Dwór rozbudowano na przełomie XVIII i XIX wieku. Główny budynek pałacowy murowany z cegły, otynkowany, dwutraktowy i pokryty dachem mansardowym posiada neorenesansową fasadę. Po drugiej wojnie światowej pałac został przebudowany i zatracił swój dotychczasowy styl. Najstarsza parterowa część dworu była pierwotnie dziewięcioosiowa, obecnie jest siedmioosiowa. Aktualnie w pałacu mieści się Szkoła Podstawowa w Ryńsku.

Obok pałacu istnieją dwie klasycystyczne parterowe oficyny, usytuowane symetrycznie po bokach podjazdu, wybudowane około 1800 roku. Wokół rozciąga się park krajobrazowy z historycznym cisem i tablicą pamiątkową.

Kościół p.w. św. Wawrzyńca

Gotycko-renesansowy kościół parafialny w Ryńsku p.w. Świętego Wawrzyńca, murowany z kamienia polnego, wzniesiony został w pierwszej połowie XIV wieku. Korpus kościoła założony na planie kwadratu przebudowany został w 1608 r. ze środków fundacji Fabiana Plemińskiego. Dobudowana wówczas ozdobna wieża nadała świątyni charakter gotycko-renesansowy. W 1648 r. kosztem Jana Działyńskiego, ówczesnego wojewody chełmińskiego, kościół ponownie odnowiono. W świątyni przeważa XVIII wieczny wystrój wnętrza. Są to: renesansowa ambona, ławy kolatorskie z wczesnoreniesansową dekoracją snycerską, ławki z I połowy XVII wieku, barokowy prawy ołtarz boczny wykonany z czarnego marmuru w 1645 r., wczesnobarokowy ołtarz główny z połowy XVII wieku z późniejszymi XVIII wiecznymi rzeźbami św. Stanisława i św. Wojciecha oraz obrazem – „Męczeństwo św. Wawrzyńca” z przełomu XVI i XVII wieku. Na uwagę zasługuje także kamienna barokowa chrzcielnica z połowy XVII wieku, klasycystyczne epitafium marmurowe Jakuba Wilyckiego, barokowa rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego oraz granitowa średniowieczna kropielnica i XIX wieczne organy w neogotyckiej oprawie, zbudowane przez Jakuba Witta z Gdańska. Ze sztuki złotniczej najcenniejszymi są: renesansowa monstrancja wieżyczkowa i kielich z XVII wieku oraz pacyfikał z połowy XVII wieku przedstawiający Chrystusa na krzyżu i czterech ewangelistów, a także rokokowy relikwiarz z 1749 r. i gotycki XV wieczny dzwon z napisem minuskułowym.

Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Kościół ewangelicki (obecnie katolicki) w Ryńsku p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wzniesiony został na przełomie XIX i XX wieku. Neogotycki korpus murowany z cegły na kamiennym cokole, wybudowany jest na planie prostokąta i posiada od wschodu kwadratową wieżę. Dwuspadowy dach nad korpusem wraz z prezbiterium kryty jest dachówką. Kościół posiada XIX wieczne wyposażenie wnętrza oraz XIX wieczne organy w neogotyckiej oprawie zewnętrznej wykonane przez firmę Orgelbauanstalt A. Terletzki, Inh. Ed. Wittek z Elbląga.

Znaczącym elementem środowiska przyrodniczego Gminy Ryńsk są również zabytkowe parki. Ze względu na znaczną powierzchnię i cenny dobrze zachowany drzewostan na szczególną uwagę zasługuje park w Ryńsku.

Pomniki przyrody

Ryńsk posiada kilka indywidualnych pomników przyrody, które podlegają ochronie. Celem ich ochrony jest zachowanie tworów przyrody o szczególnej wartości naukowej, kulturowej i historycznej, odznaczających się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami. Ochroną objęty jest, między innymi: wielopienny cis pospolity odmiany krzewiastej w parku w Ryńsku oraz skupienie 4 dębów szypułkowych rosnących w miejscowym parku.

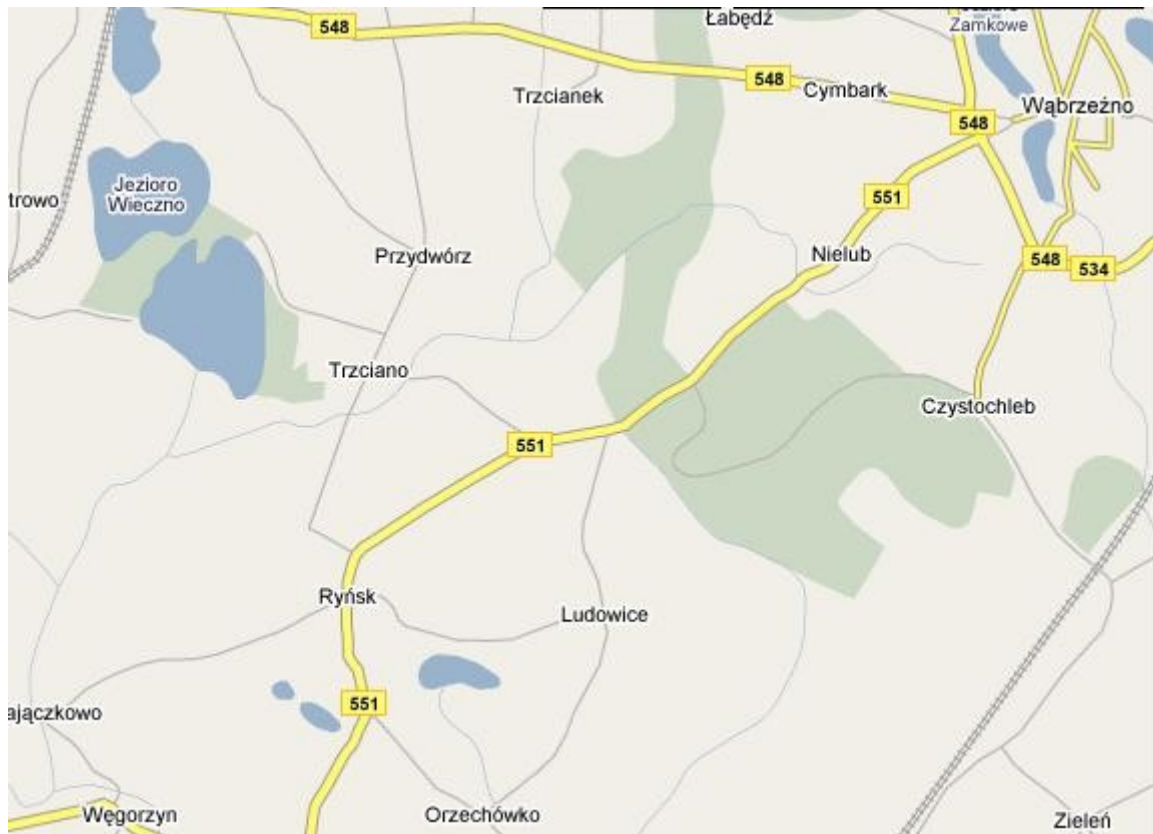
Ważne postacie historyczne związane z Ryńskiem

Mikołaj z Ryńska

Jedną z najbardziej znanych postaci wśród rycerstwa chełmińskiego doby Grunwaldu był Mikołaj z Ryńska. Do niego należał między innymi gród nad Jeziorem Ryńskim, którego powstanie datowane jest na początek XIV wieku oraz wieś Ryńsk. Pod koniec XIV wieku współwłaścicielem Ryńska, obok Mikołaja, był jego brat Hanus. W tamtych czasach ziemia chełmińska należała do Zakonu Krzyżackiego, który intensywnie ją eksploatował. 24 lutego 1397 r. Mikołaj oraz Hanus wraz z Fryderykiem i Mikołajem z Kitnowa założyli opozycyjne względem Zakonu bractwo rycerskie zwane Towarzystwem Jaszczurczym. Za jego symbol przyjęto jaszczurkę. Celem bractwa była obrona przed bezprawiem Zakonu Krzyżackiego. Sekretnie Towarzystwo dążyło do przyłączenia ziemi chełmińskiej do Polski. W 1398 r. wielki mistrz Konrad von Jungingen zezwolił na posiadanie przez bractwo własnej wikarii przy kościele farnym w Radzynie Chełmińskim. W 1402 r. Mikołaj z Ryńska uczestniczył w wyprawie krzyżackiej na Żmudź, w 1404 r. na Gotlandię, a w 1409 r. na ziemię dobrzyńską. W państwie krzyżackim pełnił rolę chorążego rycerstwa ziemi chełmińskiej. Podczas konfliktu polsko-krzyżackiego, którego kulminacyjnym punktem była bitwa pod Grunwaldem, Mikołaj występował po stronie Zakonu. W trakcie bitwy pod Grunwaldem (15 lipca 1410 r.) przeszedł wraz z rycerstwem na stronę polską. Przyczyniło się to do przyspieszenia klęski wojsk Zakonu. To wydarzenie zostało uznane przez Zakon jako zdrada stanu. 1 lutego 1411 r. został podpisany przez Polskę i państwo krzyżackie w Toruniu traktat pokojowy. Traktat zapewniał wszystkim podejrzanym o niewierność wobec Zakonu amnestię. Wielki mistrz Henryk von Plauen znalazł jednak sposób, aby ukarać Mikołaja z Ryńska. W połowie maja 1411 r. Mikołaj został uwięziony podstępnie przez wójta lipienieckiego Henryka Holta i następnie przekazany do Grudziądza. Po czterech dniach, bez żadnego procesu, został stracony przez ścięcie głowy. W 1414 r. został obalony wielki mistrz Henryk von Plauen, pozostali członkowie Towarzystwa Jaszczurczego mogli bezpiecznie powrócić do ziemi chełmińskiej.

Rodzina Plemieńkich

Plemieńcy byli jedną z czołowych rodzin szlacheckich Prus Królewskich. Rodzina Plemieńkich osiedliła się w Prusach Królewskich za Kazimierza Jagiellończyka. Otrzymała z jego nadania zamek pokrzyżacki w Kowalewie, a jego przedstawiciele zarówno mężczy jak i żęńscy pełnili wiele ważnych godności w Prusach i ziemi chełmińskiej. Majątek Ryńsk był ich własnością do połowy XVII w., kiedy drogą dziedziczenia otrzymał go Michał Działyński starosta kiszewski. Nad wejściem do kruchty kościoła pod wezwaniem św. Wawrzyńca w Ryńsku widnieje kartusz z 1608 r. z łacińskim częściowo napisem o rozbudowie kościoła z fundacji Fabiana Plemieńskiego. Wtedy dobudowano kruchtę i wieżę z dzwonnica.

3. Diagnoza aktualnej sytuacji miejscowości Ryńsk oraz wizja stanu docelowego

Dotychczasowe życie mieszkańców Ryńska cechuje zróżnicowana aktywność. Wzbogacają je uroczystości o charakterze religijnym, rozrywkowym, charytatywnym bądź wydarzenia kulturalno-oświatowe. Świetlica w miarę potrzeb wynajmowana jest na przyjęcia rodzinne i uroczystości. We wsi istnieje kilka zorganizowanych grup, niektóre z nich co jakiś czas zajmują się organizacją życia społeczno-kulturalnego i religijnego. Pozostałe są biernymi obserwatorami bądź uczestnikami.

Problemy mieszkańców wysuwane są i omawiane na zebraniach wiejskich, w których uczestniczą władze gminne, sołtys, rada sołecka, radny z terenu sołectwa oraz mieszkańcy. Rozwiązywanie zgłaszanych spraw i postulatów uzależnione jest często od środków finansowych, których zarówno gminie i sołectwu brakuje.

W ostatnich latach, dzięki organizowanym konkursom „Piękna zagroda” i festynom charytatywnym św. Wawrzyńca nastąpiła poprawa estetyki wyglądu obejść i posesji mieszkańców oraz renowacja architektoniczna XIV wiecznego obiektu sakralnego. Jednak ze względu na ograniczone możliwości finansowe gminy pozostaje w tym zakresie nadal wiele do życzenia. Renowacji i odnowy wymaga zwłaszcza centralna część wsi, w której brak jest estetycznego zagospodarowania przestrzeni – urządzenia terenów zielonych, chodników, miejsc odpoczynku, przejść i alejek. Rozbudowy wymaga również miejscowa szkoła. Problemy te dostrzega aktywna część społeczności lokalnej.

W maju 2022 r. odbyło się zebranie wiejskie z udziałem przedstawicieli Urzędu Gminy Ryńsk, na którym uchwalono Plan Odnowy Miejscowości Ryńsk na lata 2022-2025. Kilka miesięcy wcześniej zawiązała się kilkuosobowa robocza grupa inicjatywna dla opracowania Planu. Zadaniem grupy było przeprowadzenie diagnozy aktualnej sytuacji społeczno – rozwojowej we wsi Ryńsk, zebranie materiału ankietowego oraz dokonanie analizy SWOT. Z analizy tej wynika, że intencją mieszkańców jest to, by wieś stała się silnym i aktywnym ośrodkiem kulturalno-społecznym i rekreacyjnym z uwzględnieniem funkcji turystycznych,

prawa mieszkańców do godnego życia i poczucia bezpieczeństwa, a rolnicy byli wyposażeni w nowoczesny sprzęt, w rolnictwie panowała stabilność, młodzież miała szanse na rozwój intelektualny i pracę, a wieś znana była z czystości, ładu, porządku, ciszy i spokoju. Materiał ten stał się z kolei podstawą do opracowania Planu Odnowy Miejscowości Ryńsk. Zebrania grupy inicjatywnej odbyły się sukcesywnie. Podczas zebrań analizowano potrzeby i przedsięwzięcia, które wejdą do planu odnowy miejscowości z uwzględnieniem celów i zadań priorytetowych. Przy wyborze zadań kierowano się zapisami z badań ankietowych przeprowadzonych wśród wybranych grup społecznych, w tym KGW, OSP, młodzieży i mieszkańców sołectwa Ryńsk oraz kryteriami, które winny służyć:

- podnoszeniu standardu życia i pracy na wsi,
- podnoszeniu atrakcyjności turystycznej miejscowości,
- wzrostowi atrakcyjności inwestycyjnej,
- zaspokojeniu potrzeb życiowych, edukacyjnych, społecznych i kulturalnych;
- rozwojowi tożsamości społeczności wiejskiej i zachowaniu dziedzictwa kulturowego.

Ustalono, że w ramach działania wspierane będą projekty obejmujące:

- realizację inwestycji z zakresu modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
- modernizację przestrzeni publicznej wsi (m.in. drogi, place, parki, centra, tereny zielone i inne),
- przebudowę sieci wodociągowej,
- publiczną infrastrukturę przyczyniającą się do rozwoju funkcji turystycznych wsi oraz działania związane z promocją lokalnych produktów i wyrobów. Istotnym elementem tych działań ma być pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą.

Opis zadań z uwzględnieniem hierarchii ważności ujęty został w planie do 2025 r.

Co wyróżnia wieś?	Co ma ją wyróżniać?
<ul style="list-style-type: none"> – istnieje szkoła podstawowa, ośrodek zdrowia i punkt apteczny, – funkcjonuje przedszkole, – świetlica wiejska, – malowniczo położone i czyste jeziora, – okoliczne lasy mieszane, – osobliwe zabytki architektury świeckiej i sakralnej, – pomniki przyrody (Cis z 1397 r.). 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalna szkoła, wyremontowane sale szkolne i lepsze ich wyposażenie, – uśmiechnięci mieszkańcy, zadowoleni, że tutaj właśnie mieszkają, – możliwość rozwoju i podejmowania pracy, – czystość zagród, – ludzie mili i przyjaźni dla siebie, – rozwinięte usługi turystyczne, – ścieżki rowerowe i skwery zieleni.
Jakie pełni funkcje?	Jakie ma pełnić funkcje?
<ul style="list-style-type: none"> – mieszkalno – egzystencjalne, – produkcyjno – rolnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> – społeczność jako jedna duża rodzina dbająca o interesy ogółu, – turystyczne, – produkcyjno-rolnicze, – możliwości rekreacyjno-wypoczynkowe.
Kim są mieszkańcy?	Kim mają być mieszkańcy?
<ul style="list-style-type: none"> – rolnicy indywidualni, – robotnicy pracujący w zakładach pracy, – pracownicy jednostek budżetowych, 	<ul style="list-style-type: none"> – osoby wykształcone, zaangażowane w sprawy wsi, wspólnoty, – osoby rozwijające własne

– emeryci i renciści.	zainteresowania, – osoby bardziej zamożne, – społecznicy.
Co daje utrzymanie?	Co ma dać utrzymanie?
– praca w gospodarstwie, – pomoc OPS, – praca w zakładach pracy, – emerytury i renty, – zasiłki socjalne.	– praca w rolnictwie, zakładach pracy, – praca chałupnicza, – własna działalność gospodarcza, – różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej.
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i jej mieszkańcy?
– część angażuje się w sprawy wsi, – są wystarczająco zgodni, aby się szybko porozumieć, – duża aktywność KGW – koło organizuje większość lokalnych uroczystości, – aktywnie działa OSP.	– istnienie Klubu Młodzieżowego i Seniora, – wspólne prace przy upiększaniu wsi, – spotkania na wieczorkach, zabawy, szkolenia, warsztaty, – demokratyczne podejście do wszelkich spraw i problemów.
W jaki sposób rozwiązują problemy?	W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?
- zebrania wiejskie oraz pomoc sąsiedzka, - spotkania na różnych uroczystościach – „Dożynki:, Dzień Kobiet, Dzień Strażaka”, - degustacja po pokazach kulinarnych KGW, - spotkania i rozmowy przed sklepem, - za pośrednictwem sołtysa i radnego oraz osobiście zgłaszane problemy w Urzędzie.	– dyskusja na spotkaniach mieszkańców, – duża frekwencja na zebraniach wiejskich, – współpraca z Urzędem Gminy, – publiczna dyskusja na temat nurtujących lokalnych problemów.
Jaki wygląd ma nasza wieś?	Jak ma wyglądać nasza wieś?
- ludzie na ogół dbają o własne mieszkania i obejścia, - wygląd niektórych posesji pozostawia jeszcze wiele do życzenia, - pobocza niektórych dróg pozarastane chwastami i wysoka trawą, - brak chodników, - częściowo azbestowa sieć wodociągowa.	– czysta, zadbana, drogi w dobrym stanie technicznym, – chodniki dla pieszych, – piękne ogródki, zadbana remiza strażacka, – pełna kanalizacja sanitarna lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, – przebudowana sieć wodociągowa.
Jakie obyczaje i tradycje są u nas pielęgnowane i rozwijane?	Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?
- Dożynki Wiejskie i gminne, - Dzień Dziecka, - Dzień Kobiet, - Dzień Strażaka, - Andrzejki, Śledzik, - Festyn św. Wawrzyńca, - zabawy karnawałowe.	– Dożynki Wiejskie, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, Dzień Strażaka, Festyn św. Wawrzyńca, – spotkania z okazji Dnia Babci i Dziadka, – pikniki tradycyjnych wyrobów kulinarnych KGW, – prężnie działająca drużyna strażacka z lepszym sprzętem, organizująca pokazy.
Jak wyglądają mieszkania i obejścia?	Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?
– sukcesywnie z roku na rok wyglądają coraz lepiej,	– ukwiecone ogródki, – czyste skwery i rowy wzdłuż dróg

<ul style="list-style-type: none"> – znaczna ilość dość nowych budynków, pozostałe obejścia wymagają zmian, – ogródki przydomowe biorą z powodzeniem, udział w konkursach pod nazwa „Piękna zagroda”. 	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzących do wsi i w centrum wsi, – porządek w obejściach.
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?
<ul style="list-style-type: none"> – ograniczona wiedza mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i ekologii, – brak przydomowych oczyszczalni ścieków, – postępująca degradacja środowiska naturalnego przyrodniczego, – czyste powietrze. 	<ul style="list-style-type: none"> – bez wyjątku płyty gnojowe zabezpieczające przed spływaniem ścieków do gleb, – pełna kanalizacja lub przydomowe oczyszczalnie ścieków, – przebudowana sieć wodociągowa, – szkolenia dla mieszkańców uświadamiające im ich szkodliwe działanie na rzecz środowiska w którym mieszkają,
Jakie jest rolnictwo?	Jaki ma być rolnictwo?
<ul style="list-style-type: none"> – po części zmechanizowane lecz mocno rozdrobnione, – brak środków finansowych na zakup nowych maszyn oraz wdrażanie nowych technologii, – zróżnicowanie klasy gleb znacząco wpływa na status majątkowy gospodarstw rolnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozwinięte rolnictwo z nowoczesnym i wydajnym sprzętem i technologiami, – opłacalna produkcja roślinna i zwierzęca, – ścisła współpraca rolników z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, – wysiłek i praca rolnika należycie wynagrodzona.
Jakie są powiązania komunikacyjne?	Jakie mają być powiązania komunikacyjne?
<ul style="list-style-type: none"> – główna droga asfaltowa przez centrum wsi, – połączenie PKS z Wąbrzeźnem, Toruniem i innymi miastami, – przystanek PKS. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawiony stan nawierzchni dróg prowadzących do wsi i przez wieś.
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Co proponujemy dzieciom i młodzieży?
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość korzystania ze świetlicy i pomieszczeń szkolnych, – uroczystości Dnia Dziecka, – boiska do gry w piłkę, – nowy, bezpieczny plac zabaw dla dzieci, – alternatywne przedszkole. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyposażona świetlica, biblioteka, zajęcia rekreacyjne, pracownia komputerowa pod nadzorem wykwalifikowanej osoby, – zmodernizowana i zadbana szkoła oraz boiska do gry w piłkę. – konkursy malarskie, – projekcja filmów w świetlicy, – organizacja np. ferii, wycieczek, obozów.

Nasze sołectwo za 10 Lat – Wizja rozwoju naszej miejscowości

Mieszkańcy marzą, aby wieś miała dobrą infrastrukturę dróg, zwracała na siebie uwagę utrzymanym porządkiem w obejściach, pięknymi ogrodami, uporządkowanym i zagospodarowanym centrum wsi wraz z urządzonymi i ukwieconymi alejkami, ławeczkami do wypoczynku i pobudowanymi chodnikami. Zagospodarowane pobliskie jezioro ryńskie z plażą i pomostami oraz ścieżkami rowerowymi – rozwinięta turystyka i agroturystyka pozwoliłyby na powstanie silnego ośrodka o charakterze turystyczno-wypoczynkowym a także słynna na okolicę miejscowość dla miłośników wędkarstwa. Mili, uśmiechnięci i zorganizowani mieszkańcy, którzy kultywują tradycje przodków, pielęgnują je i rozwijają. Bogata oferta dla dzieci i młodzieży poprzez modernizację szkoły podstawowej, boiska do piłki nożnej, siatkówki i koszykówki. Świetlica wiejska z dostępem do internetu, przedszkole ponadto organizacja dla najmłodszych wycieczek i obozów, a także coroczna organizacja Dnia Dziecka. Dla osób dorosłych powołanie „Klubu Seniora”, spotkania na festynach i zabawach tanecznych w odnowionej i zmodernizowanej świetlicy. Mieszkańcy pragną rozwijać się proekologicznie, każde gospodarstwo winno być podłączone do kanalizacji sanitarnej lub przydomowej oczyszczalni ścieków. Przebudowana powinna być sieć wodociągowa. Mieszkańcy byłiby szczęśliwi gdyby wyżej wymienione oczekiwania spełniły się w stu procentach.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

ANALIZA SWOT

Silne strony:

- korzystne położenie geograficzne i walory krajobrazowe, jezioro „Szańce”, jezioro „Szczyrkowskie”, lasy i tereny połodowcowe,
- część mieszkańców angażuje się w prace społeczne przy organizacji różnych lokalnych przedsięwzięć,
- istnienie szkoły podstawowej i przedszkola,
- świetlica do organizowania spotkań, szkoleń, zebrań wiejskich oraz zajęć opiekuńczych i edukacyjnych dla dzieci,
- plac zabaw dla dzieci,
- rozwinięte rolnictwo i hodowla zwierząt gospodarskich,
- bardzo korzystna struktura wiekowa mieszkańców,
- funkcjonujące organizacje pozarządowe: OSP, KGW, Caritas,
- troska mieszkańców o czystość obejść i posesji.

Słabe strony:

- niedostatecznie urządzone i zagospodarowane tereny w centrum wsi i wokół szkoły,
- brak terenów rekreacyjno-turystycznych i wypoczynkowych,
- brak gospodarstw agroturystycznych,
- brak większych firm i zakładów usługowych,
- brak aktywnych organizacji młodzieżowych,
- brak zespołów artystycznych,
- ograniczona baza dydaktyczna miejscowej szkoły,
- ograniczona komunikacja PKS,
- niedostateczny system wodno-ściekowy.

Szanse:

- możliwość rozwoju turystyki i gospodarstw agroturystycznych,
- możliwość powołania grup producenckich wśród rolników,
- możliwość poszerzenia oferty opieki zdrowotnej wobec mieszkańców,
- możliwość stworzenia ciekawej oferty turystycznej z wykorzystaniem istniejącego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- możliwość rozszerzenia terenów zielonych i ich zadrzewienia,
- przebudowa sieci wodno-ściekowej.

Zagrożenia:

- bierność części mieszkańców wobec podejmowanych inicjatyw społecznych,
- emigracja zarobkowa młodzieży i dorosłych,
- brak perspektyw życiowych dla ludzi młodych,
- zwiększające się dysproporcje w statusie majątkowym społeczeństwa,
- przenikanie tendencji wzajemnego izolowania się ludzi od siebie.

5. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Określa się obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających integracji i nawiązywaniu kontaktów społecznych. Ze względu na jego cechy funkcjonalno-przestrzenne położony jest w centrum wsi.

Ponadto szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców mają drogi na terenie miejscowości, zwłaszcza te, które ułatwiają dostęp do obiektów użyteczności publicznej, takich jak: Szkoła Podstawowa w Ryńsku, Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Pływaczewie, Niepubliczne Przedszkole w Jarantowicach Oddział w Ryńsku, Centrum Sportowe w Ryńsku (boisko syntetyczne i boisko trawiaste wraz z budynkiem sanitarno – szatniowym), Ośrodek Zdrowia w Ryńsku oraz świetlica i dwa kościoły.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI RYŃSK NA LATA 2022 – 2025

Wizja rozwoju wsi: Ryńsk wsią zasobną, estetyczną i nowoczesną z dostępem do informacji i dóbr kultury. Dobrze się tu żyje i mieszka.

Priorytet	Cel przedsięwzięcia	Projekty	Źródła finansowania	Termin realizacji
I Rozwój infrastruktury technicznej, kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej	Zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, kulturalnych i oświatowych mieszkańców	1. Urządzenie terenów zielonych i rekreacyjno – wypoczynkowych	PROW Środki własne	2022 - 2025
		2. Remont i wyposażenie świetlicy wraz z przebudową drogi do świetlicy	UE Środki własne	2022 - 2025
		3. Zajęcia opiekuńcze oraz edukacyjne dla dzieci i młodzieży	Środki organizacji pozarządowych	2022 - 2025
		4. Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej	PROW Środki własne	2022 - 2025
		5. Przebudowa dróg	PROW Środki własne	2022 - 2025
		6. Przebudowa sieci wodociągowej	PROW Środki własne	2022 - 2025
II Aktywizacja mieszkańców do działań na rzecz środowiska	Integracja społeczeństwa wiejskiego	1. Organizacja festynu św. Wawrzyńca	Środki własne i sponsorzy	2022 - 2025
		2. Dożynki sołeckie w Ryńsku	Środki własne i sponsorzy	2022 - 2025
		3. Festyn promocyjny i integracyjny pn: Biesiada Rodzinna, Święto Pieczonego Ziemniaka, Mikołajki itp.	Środki własne i sponsorzy	2022 - 2025
		4. Warsztaty kulinarne KGW	Środki dla organizacji pozarządowych	2022 - 2025
		5. Doradztwo edukacyjno-zawodowe	UE Środki własne	2022 - 2025
		6. Cykl zajęć integracyjno-aktywizacyjnych dla osób wykluczonych społecznie	UE Środki własne	2022 - 2025

III Dbłość o wizerunek i estetykę wsi	Poprawa standardu życia, zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców Ryńska	1. Naprawa chodników, przejść, ścieżek oraz poboczy na terenie wsi Ryńsk 2. Konkurs „Piękna Zagroda”	Środki z budżetu gminy Organizator konkursu	na bieżąco 2022- 2025
--	--	---	--	------------------------------

Możliwość realizacji zadań ujętych w Planie Odnowy Miejscowości Ryńsk warunkowana jest sytuacją finansową sołectwa i gminy oraz możliwością pozyskania środków finansowych z innych źródeł w tym z Unii Europejskiej i może być weryfikowana.

Zarządzanie:

Za wdrażanie i promocję projektów ujętych w Planie odpowiedzialny jest Sołtys wraz z Radą Sołecką i Grupą Odnowy Wsi. Na szczeblu Gminy powyższe działania koordynuje wyznaczona przez Wójta Gminy osoba. Komunikacja społeczna polegać będzie na bieżącym zamieszczaniu informacji na stronie internetowej Gminy oraz na łamach lokalnej prasy „Gminne Wieści”. W miejscach realizacji projektów o charakterze inwestycyjnym po ich zakończeniu umieszczona zostanie tablica informacyjna.